

NIEUWSBRIEF

Historische Kring Kesteren en Omstreken.

2e jaargang no. 1

januari 1984

Geachte leden,

Het jaar 1983 loopt ten einde en het programma voor de eerste drie maanden van 1984 ligt voor U klaar. Alvorens U hiervan in kennis te stellen, wensen wij U namens het bestuur van de H.K.K. en O. gezegende Kerstdagen en in alle opzichten een gelukkig 1984 toe. Wat de H.K.K. en O. betreft hopen wij dat U op de lezingen of in de werkgroepen de informatie of de ontspanning zult vinden die U ervan verwacht. Wij als bestuur zullen ons er in ieder geval voor inzetten.

Op maandag 9 januari a.s. zal Dr.Ir. A.C.Zeven uit Wageningen een lezing houden over Het ontstaan van het Familiewapen. De hr. Zeven zal teruggaan in de geschiedenis en wel naar de tijd van de Kruistochten. Hoe in verband hiermee het familiewapen in Nederland ontstaan is; dat niet alleen adellijke families, maar ook burgers familiewapens bezitten. Hoe en waar men moet zoeken of men een familiewapen bezit, al deze vragen zal Dr.Ir. Zeven in zijn lezing beantwoorden. Ter illustratie zullen een aantal dia's vertoond worden. Na de pauze zal er gelegenheid zijn tot het stellen van vragen. (Als U voorwerpen of platen heeft met familiewapens waarover U vragen wilt stellen, de hr. Zeven zal proberen ze te beantwoorden.)

In februari zal de maandelijkse lezing plaats vinden in Zetten. Dit omdat de werkgroep Streekgeschiedenis Zetten haar eerste lustrum viert en volgens het bestuur op deze zeer actieve werkgroep best eens ter gelegenheid van dit heuglijk feit de aandacht gevestigd mag worden.

Op dinsdag 14 februari a.s. zal dus de bijeenkomst gehouden worden in Zetten, 't Cromhout Schweitzerpark 2.

Een 5-tal sprekers zullen het woord voeren en daarmee verschillende geschiedkundige aspecten van Zetten belichten. Zij hebben aan deze mini-lezingen de volgende titels gegeven:

- 1 - Inleiding: De hr. A.Datema, voorzitter H.K.K.en O.
- 2 - Bodemvondsten uit een oud verleden: De hr. H.Gerritsen, voorzitter werkgroep Archeologie.
- 3 - Oudste Geschiedenis van Zetten: De hr. Poelman, voorzitter werkgroep Streekgeschiedenis Zetten.
- 4 - Enkele beelden uit Zetten: Mevr. De Hartog-van Schaik, penningmeesteres en actief medewerkster Streekgeschiedenis Zetten
- 5 - Grepen uit het leven op een Middeleeuwse burcht: De hr. G.R.Bastelaere, medewerker Verdwenen Kastelen in de Betuwe.

Op maandag 12 maart a.s. komt Ir. H.P.de Bruin uit Arnhem spreken over: Waarom zijn er IJstijden?. Een vraag die veel mensen stellen, maar meestal geen juist antwoord krijgen. Wij hebben Ir. De Bruin bereid gevonden hierop te antwoorden.

Op maandag 19 maart 1984 zal te Ochten in het Dorpshuis De Vicarie een dia-avond georganiseerd worden met als onderwerp: Ochten 1939-1945. Zoals bekend, is de Tweede Wereldoorlog Ochten niet ongemerkt

voorbij gegaan. Ook de Mobilisatie en al datgene wat er mee samenhang heeft grote invloed gehad op het wel en wee van de Betuwe en niet in het minst op dat van Ochten. Veel dia's, die getoond zullen worden, zijn afkomstig van de heer W. Jonasse uit Hilversum. De heer Jonasse was tijdens de Mobilisatie van 1939-1940 als beroepsofficier gelegerd te Ochten en heeft van die periode onze Kring prachtig foto-materiaal ter beschikking gesteld. Van deze foto's zijn door de H.K.K.en O. dia's gemaakt en het leek ons zinvol om deze juist te Ochten in een bijeenkomst van onze Kring te tonen. Mogelijk zullen ook nog andere dia's van het oorlogsverloop 1940-1945 getoond worden. Gezien het onderwerp verwachten we een grote belangstelling.

De lezingen op maandag 9 januari en 12 maart zullen gehouden worden in Kesteren, Dorpshuis, Nedereindsestraat 27a. De bijeenkomst op dinsdag 14 februari wordt gehouden in Zetten, 't Cromhout. - Op maandag 19 maart in Ochten zal de bijeenkomst plaats vinden in het dorpshuis De Vicarie.

Alle lezingen vangen aan om 20.00 uur. Leden en leden van zusterverenigingen zijn van harte welkom. Ook niet-leden zijn van harte welkom, maar aan hen zal een bedrag van f 2,50 gevraagd worden.

Werkgroepen:

Voor de werkbijeenkomsten van de werkgroepen verzoeken wij U contact op te nemen met:

- de heer H. Gerritsen voor Archeologie. Tel. 08306-22452 (tussen 18.00 en 19.00 u.)

Werkavonden: 16 en 30 jan., 13 en 27 febr., 26 mrt., 16 en 30 apr.
21 mei, 11 juni.

- de heer A. Pouwer voor Streekgeschiedenis Kesteren; tel. 08886-1345.

- de heer J. Poelman voor Streekgeschiedenis Zetten; tel. 08880-1808.

- de heer A. Datema voor Werkgroep Tweede Wereldoorlog; tel. 08886-1354.

- mej. J. Spies voor Verdwenen Kastelen in de Betuwe; tel. 03443-1271.

Leden van de H.K.K.en O.

Wilt U even in Uw administratie nagaan of U Uw lidmaatschap over 1983 al betaald heeft?

Werkgroep Tweede Wereldoorlog: De eerstvolgende werkbijeenkomst zal plaats vinden op 18 januari a.s. in het Veerhuis te Opheusden.

Bijeenkomsten zusterverenigingen:

Oudheidkamer voor Tiel en Omstreken.

18 januari 1984. Aanvang 20.00 uur.

Discussie-avond in samenwerking met de pas opgerichte vereniging "O.K.en W" afd. Tiel over het onderwerp: "Een filosofische kijk op kunst", hetwelk bij U zal worden ingeleid.

14 maart 1984. Aanvang 20.00 uur.

De heer A. Houtkoop, medewerker van het streekarchief, houdt een lezing over "Gilden", waarbij hij een vergelijking zal maken tussen de gilden in het graafschap Culemburg en de stad Tiel, voornamelijk in de 17e eeuw.

Excursie S.G.G.R.:

Op 31 maart 1984 - 10.00-12.30 u.

De S.G.G.R. organiseert een excursie naar Zaltbommel. Bezichtiging onder deskundige leiding van de gerestaureerde St. Maartenskerk. Eigen vervoer vereist.

Met hartelijke groeten
namens het bestuur,

A. Datema,
voorzitter

M.L. Broekhuizen-Nieuwenburg
secretaresse Jac. Catsstr. 9
4041 XV Kesteren tel. 08886-1504

Zo juist bereikt ons het bericht dat de lezing van 12-3-'84 geen doorgang kan vinden. Het bestuur zorgt voor vervanging!

N I E U W S B R I E F .

Historische Kring Kesteren en Omstreken.

2e jaargang no. 2

maart 1984.

Geachte leden,

Hiermede ontvangt U het programma voor de maanden april, mei en juni. Tevens daarbij ingesloten de jaarverslagen van de secretaresse en de werkgroepen.

Allereerst nodig ik U namens het bestuur van de H.K.K. en O. uit voor de jaarlijkse Algemene Ledenvergadering op maandag 9 april a.s. Aanvang 19.30 uur. (Vroeger dan gewoonlijk).

- Agenda:
- Opening door de voorzitter.
  - Verslag en jaarverslagen worden U toegezonden.
  - Financieel verslag 1983 en begroting 1984 van de penningmeester en depotfonds-beheerder. (Deze liggen vóór de vergadering ter inzage).
  - Verslag kascontrolecommissie.
  - Bestuursverkiezing. Aftredend en herkiesbaar: A. van Drunen. Tegenkandidaten moeten tenminste 7 dagen voor de vergadering bij het bestuur bekend zijn.
  - Uitloting van renteloze obligaties.
  - Rondvraag.
  - Pauze.

Na de pauze:

Ir. H.P. de Bruin uit Arnhem zal na de pauze een lezing houden over: "Waarom zijn er IJstijden?" Een vraag die veel mensen stellen maar geen juist antwoord op krijgen. Wij hebben Ir. De Bruin bereid gevonden hierop, hoewel een maand later dan de bedoeling was, te antwoorden.

In verband met deze lezing willen wij Uw aandacht vestigen op de Expositie over "De IJstijden", die gehouden zal worden in het bezoekerscentrum "De Watermolen" van Burgers Dierenpark van 5 mei tot 1 juli 1984. Inlichtingen: V.V.V. Arnhem en de Z. Veluwe. Postbus 552, 6800 A N Arnhem. tel. 085-452921.

Maandag 14 mei a.s. zal de heer C.B. Troost, lid van de werkgroep Tweede Wereldoorlog, aan de hand van dia's een lezing verzorgen getiteld: De Luchtoorlog in de Betuwe.

Behandeld zal worden het tijdvak 10 mei 1940 tot aan de Market Garden in september 1944.

Op maandag 4 juni a.s. komt de hr. K. Boeder, lid van de Gelderse Monumentencommissie, spreken over: "Wat is de Monumentencommissie voor een instelling?" Hoe gaat de Monumentenwacht, die er op toeziet dat de monumenten in goede staat gehouden worden, te werk? - De hr. Boeder zal U met behulp van dia's voorbeelden uit ons eigen gebied van gebouwen, boerderijen etc. geven, die op de monumentenlijst staan.

Al deze lezingen en ook de jaarvergadering vinden plaats in het Dorpshuis, Nedereindsestraat 27a te Kesteren. De lezingen beginnen om 20.00 uur. De Jaarvergadering om 19.30 uur.

Belangstellenden, die de lezingen willen bijwonen, zijn van harte welkom. Wel zal een bedrag van f 2,50 gevraagd worden. (Leden en leden van zusterverenigingen hebben gratis toegang.)

Werkgroepen:

Voor de werkbijeenkomsten van de werkgroepen verzoeken wij U contact op te nemen met:

- de heer H. Gerritsen voor Archeologie. tel. 08306-22452 (Tussen 18 en 19 u.)
- de heer A. Pouwer voor Streekgeschiedenis Kesteren. tel. 08886-1345.
- de heer J. Poelman voor Streekgeschiedenis Zetten. tel. 08880-1808
- de heer A. Datema voor Werkgroep Tweede Wereldoorlog. tel. 08886-1354
- mej. J. Spies voor Verdwenen Kastelen in de Betuwe. tel. 03443-1271.

Leden van de Werkgroep Tweede Wereldoorlog opgelet:

De eerstvolgende bijeenkomst zal zijn op 5 april a.s. in het Veerhuis te Opheusden.

JAARVERSLAG VAN DE SECRETARESSE OVER DE PERIODE 1 JANUARI 1983 TOT EN MET 31 DECEMBER 1983.

De jaarlijkse Algemene Ledenvergadering werd gehouden op maandag 11 april 1983 in het Dorpshuis, Nedereindsestraat 27a te Kesteren, in aanwezigheid van het voltallige bestuur plus 17 leden.

De voorzitter, de hr. Datema, herinnerde in zijn openingswoord aan het succes van de grootste gezamenlijke activiteit van het afgelopen jaar, n.l. de viering van het 3e lustrum. Niet dat de activiteiten in de werkgroepen afzonderlijk hierdoor in de schaduw zijn komen te staan, in tegendeel. In de jaarverslagen wordt hiervan verslag gedaan. Wel vond de voorzitter het teleurstellend dat men niet tot publicaties gekomen is. In het vervolg zullen de leden geïnformeerd worden d.m.v. een Nieuwsbrief. De Tabula is en zal in het vervolg als gezamenlijk blad verschijnen, aldus de voorzitter in zijn openingswoord.

Het Jaarverslag van de secretaresse en de Jaarverslagen van de werkgroepen waren de leden al toegezonden. Het Financieel verslag en de Begroting van de penningmeester en houder van het depotfonds lagen vóór de vergadering ter inzage.

De laatste verslagen werden zonder opmerkingen aangenomen.

Op het jaarverslag van de secretaresse werden de volgende rectificaties aangebracht:

De Tabula was niet drie- maar tweemaal verschenen

In het verslag van de werkgroep Verdwenen Kastelen bleek in de 2e zin van bovenaan het woord "werden" "worden" te moeten zijn. (Aldus de hr. Poelman).

Tot slot verzocht de hr. Troost de kantlijn iets breder te maken, in verband met het opbergen in de ordner.

Financieel verslag: De penningmeester plaatste enige opmerkingen bij het verslag. --De contributie wordt niet altijd op-tijd betaald. Dit is niet in het belang van de betalingen die door de penningmeester gedaan moeten worden.

Verslag Kascontrolecommissie: Mevr. Jansen las het verslag voor namens de commissie. Zij dankte de heren en gaf een pluim aan de hr. Van Drunen voor de keurige en correcte wijze waarop het financieel overzicht gemaakt was.

Bestuursverkiezing: De dames Broekhuizen en De Hartog, aftredend en herkiesbaar, werden opnieuw gekozen.

Tot nieuwe Kascommissie werden gekozen: Mevr. Zuidema uit Kesteren en de hr. Van Ingen uit Opheusden.

Uitloting renteloze obligaties: De hr. Poelman uit Zetten verrichtte de uitloting. De volgende nummers kwamen uit de bus: 23 - 96 - 102 - 107 - 109 - 123 - 133 - 115 - 143 - 153 .

Rondvraag: Bij de rondvraag werden geen vragen meer gesteld of opmerkingen geplaatst, zodat de voorzitter de Algemene Ledenvergadering kon sluiten.
Na de pauze: De hr. Malisse uit Zevenaar sprak over: "Een avondje uit langs de Gelderse wind- en waterradmolens" tot besluit van de Algemene Ledenvergadering op 11 april 1983.

Bestuursvergaderingen.

In het jaar 1983 heeft het bestuur 8 maal vergaderd, afwisselend bij één van de bestuursleden thuis.

Op 2 febr., 1 juni en 27 okt. heeft het bestuur ná de bestuursvergadering deze laten volgen door een vergadering met de voorzitters van de werkgroepen, om over de gang van zaken in de afdelingen van gedachte te wisselen. - De notulen van deze vergaderingen zijn op het secretariaat aanwezig.

Lezingen.

Op de eerste lezing in 1983, gehouden maandag 10 januari, sprak mr. F.J.M. Hochtin Boes, notaris te Heteren, over "De oorsprong van het Nederlandse Notariaat".

Maandag 14 februari hield Drs. W.H.Th.Knippenberg uit 's-Hertogenbosch een lezing over "2000 jaar Muntgeschiedenis".

Op maandag 14 maart sprak Prof.Dr.G.J.Verwers over: "De IJzertijd in Midden- en Zuid-Nederland". Deze lezing werd gehouden in samenwerking met de Archeologische Werkgemeenschap Nederland Afd. 15.

Maandag 11 april na de pauze van de Alg. Ledenvergadering sprak de hr. Malisse uit Zevenaar over: "Een avondje uit langs de Gelderse wind- en waterradmolens". De hr. Malisse is molenspecialist en werkzaam op het Provinciehuis te Arnhem.

Op maandag 9 mei kwam mevr. Drs.S.Oldenburger-Ebbers een lezing houden over de Geschiedenis van de Tuinarchitectuur in Nederland. Mevr. Oldenburger is verbonden aan de Centrale Bibliotheek van de Landbouwhogeschool te Wageningen.

Maandag 13 juni hield Prof.dr.J.M.G.van der Poel de lezing over De landbouwgereedschappen in de pre- en protohistorie. Door ziekte moest Prof. van der Poel steeds uitstellen, maar gelukkig kon hij, redelijk hersteld, nu naar Kesteren komen.

Na de zomervacantie, op maandag 12 september, sprak voor ons de heer J.M.Stikvoort, hoofd van de afd. Voorlichting en Public Relations van het Nederlandse Openluchtmuseum te Arnhem. Onderwerp: "Wonen en werken in Oost-Nederland".

Maandag 10 oktober hield de hr. Trijsburg, directeur van de Stichting Gelders Oudheidkundig Contact te Zutphen, een lezing over "De goedgemutste vrouwen in het Gelders Rivierengebied". De hr. Trijsburg vertelde wat geschiedschrijving inhoudt wat betreft de Gelderse Klederdrachten.

Alweer de laatste lezing van 1983 op maandag 14 november werd verzorgd door Dr.A.J.Havinga, die sprak over Bodemkundig onderzoek in de Betuwe. Het gebied tussen Dodewaard en het Amsterdam-Rijnkanaal kreeg de meeste aandacht.

Al deze lezingen werden gehouden in het Dorpshuis, Nedereindsestr. 27a te Kesteren.

Excursies.

Dit jaar werd de jaarlijkse excursie gehouden op 8 oktober, met als reisdoel Flevoland.

Alvorens we daar aankwamen werd er eerst een bezoek gebracht aan de Hanzestad Harderwijk. Een rondwandeling door de stad met gids, bezoek aan de Raadszaal, kerk en kapel. Daarna werden de auto's weer opgezocht om richting Flevopolder te rijden. In Ketelhaven aangekomen werd het Museum voor Scheepsarcheologie bezocht. Een aantal enthousiaste leden heeft daarna nog het Informatiecentrum Nieuwland met een bezoek vereerd. Een gezamenlijk etentje besloot de excursie naar Flevoland.

Tentoonstellingen.

De tentoonstelling "De Betuwe Spoorlijn" ter gelegenheid van ons 3e lustrum heeft zich in januari nog 14 dagen voortgezet. Verder heeft de H.K.K.en O. niet aan tentoonstellingen deelgenomen.

Contacten.

De contacten, die in het belang waren voor de archeologische en historische onderzoeken, verliepen via de werkgroepen. Met vreugde mochten wij bij onze reeks van zusterverenigingen de Hist.Kring Elden voegen.

Ook de S.G.G.R. heeft zich weer met een Themadag in Kerk-Avezaath gemanifesteerd. Een groot aantal bestuursleden heeft de lezingen over "De cultuur-technische en sociaal-economische veranderingen van het Gelders Rivierengebied" bijgewoond.

Tevens werden we uitgenodigd door de voorzitter van de S.G.G.R. Baron Verschuer op zijn landgoed om een gesprek te hebben over de publicatie over de Geschiedenis van de Betuwe.

Ons mede-lid de hr. A.Key zal namens de H.K.K.en O. in de redactie-commissie zitting gaan nemen.

Bibliotheek.

In 1983 is de bibliotheek door aankoop, lidmaatschappen en abonnementen uitgebreid. Het beheer is in handen van de hr. Van Drunen.

De Tabula Batavorum is als gezamenlijk blad 3 maal verschenen.

In de redactie heeft zitting de hr. Van Drunen.

De leden van de H.K.K.en O. worden geïnformeerd door lezingen en d.m.v. de Nieuwsbrief. Deze wordt getypt door mw.J.Th.Oosthoek-Jansen uit Heteren. De technische verzorging wordt verricht door de hr. A-Datema.

Leden.

Het aantal leden bedroeg op 31 december 1983 179.

Kesteren, 26 maart 1984

M.L.Broekhuizen-Nieuwenburg
Secretaresse

JAARVERSLAG OVER 1983.

Werkgroep Archeologie van de H.K.K.en O. te Kesteren.

Ook in 1983 zijn de onderzoeken van onze werkgroep gestaag doorgegaan. Veel zaterdagmiddagen zijn door ons doorgebracht in de Betuwse velden op zoek naar bewoningen uit lang vervlogen tijden. Ook de Ruilverkaveling Over-Betuwe noord is ons welgezind geweest. Bij het graven van sloten is weer veel aan de oppervlakte gekomen. In Heteren, waar ook in 1982 veel is gevonden, zijn in 1983 weer

nieuwe vondsten gedaan. Op een perceel weiland aan de Uilenburgsestraat, niet ver van het in 1982 gevonden grafveld, werd door de Ruilverkaveling een nieuwe sloot gegraven. Gelukkig heeft het R.O.B. vóór dat alles weggegraven was een spoedopgraving kunnen doen. Na afloop hiervan heeft onze werkgroep nog een nader onderzoek kunnen doen, dit in verband met het diepploegen en egaliseren van een stuk weiland naast voornoemde sloot. Heel veel aardwerkfragmenten hebben wij kunnen bergen, o.a. veel Romeins, Romeins-Inheems, IJzertijd en wat vroeger IJzertijd-materiaal.

In Driel is bij het graven van een sloot nabij de Weth. Baltussenweg een graf gevonden uit de Romeinse tijd. De uitgegraven grond leverde een gaaf terra sigillata bordje op met stempel en veel fragmenten van een vrij onbekende ruwwandige schaal; ook werden crematieresten aangetroffen. Waarschijnlijk is alles afkomstig van een klein grafveld. Verder is er niets gebeurd en is de grond onberoerd gelaten. - Dan zijn er nog ontdekkingen gedaan op een perceel weiland ten zuiden van Hokkerden te Lakemond, waar door ons in voorgaande jaren reeds veel is gevonden. Voornoemd perceel weiland is gescheurd om opnieuw ingezaaid te worden. Op het gebouwde land is veel schervenmateriaal gevonden, waarbij ook fragmenten van een La Tène-armband.

Ook in Zoelen oost (oostelijk van het kanaal) zijn nieuwe vondsten gedaan; op een stuk afgegraven grond voor zandwinning, niet ver van het enkele jaren geleden gevonden grafveld, zijn wat fragmenten gevonden van (waarschijnlijk) Bronstijd-aardewerk.

Veel oude bekende vindplaatsen werden door ons bezocht, o.a. de Boutenburg, Hemmen, De Beldert en nog vele andere. Op al deze plaatsen is door ons wederom materiaal verzameld.

In het depôt, waar al onze vondsten worden bewaard, werd veel werk verricht met het uitzoeken, opbergen en determineren van de vele vondsten, gedaan in 1983.

H. J. Gerritsen

JAARVERSLAG OVER 1983. - Werkgroep Streekgeschiedenis Historische Kring Kesteren en Omstreken.

In het afgelopen jaar kwam de werkgroep 8 maal bijeen voor het bespreken van onderwerpen uit de regionale geschiedenis. In dit seizoen waren er besprekingen gewijd aan invloeden van de Noormannen in deze streken en de oudere geschiedenis van Dorestad. Ook werd de geschiedenis van Ommeren en Ingen aan een nadere studie onderworpen en aansluitend hieraan werd een excursie georganiseerd naar Ommeren en omstreken met bezoek aan de kerk en andere historische plaatsen.

Verder werd aandacht besteed aan een aantal dijkdoorbraken in de Neder-Betuwe in vroegere en recentere tijden. Het aantal deelnemers nam in het afgelopen jaar met 2 toe, zodat de werkgroep nu bestaat uit 10 leden.

A. Pouwer

JAARVERSLAG OVER 1983. - Werkgroep Zetten en Omstreken.

In het afgelopen jaar zijn een aantal bijeenkomsten gehouden, waarbij de volgende onderwerpen ter sprake kwamen:

Op 20 januari hield de hr. G. Somford een lezing met dia's over de dorpen Herveld en Andelst. Hij schetste de Betuwe vanaf de vroegste bewoning en gaf een indruk van het leven in de dorpen.

Hierna vertoonde hij veel plaatjes van ons woongebied in de afgelopen 100 jaar. Duidelijk kwam naar voren dat er al veel waardevolle gebouwen e.d. verloren zijn gegaan.

Op 10 maart heeft de hr. J.N.B. Poelman alle gegevens van het voormalig kasteel "De Nijburg" in Randwijk de revue laten passeren. Van

dit kasteel zijn in het veld alleen nog maar de restanten van de grachten te bespeuren.

Op 25 mei vertelde de hr. S.M. van Ommeren ons, aan de hand van dia's, een en ander over oude munten. Hij illustreerde hiermee het vroeger geldverkeer, met de nadruk op de Gelderse Munt en het recht van muntslag.

Op 23 juni hadden we een excursie naar de Nederlands Hervormde Kerk van Herveld. De hr. Poelman gaf een kort historisch overzicht van de kerkbouw en daarna volgde een rondleiding door de predikant Ds. Jansen en de kerkvoogd, de hr. Frenzt. Het bouwkundig aspect werd hierbij niet vergeten.

Op 18 oktober liet de hr. C.B. Troost ons aan de hand van dia's zien hoe Genealogisch onderzoek uitgevoerd kan worden en waar men daarvoor terecht kan.

Op 22 november verzorgde de hr. J.S.M. Tornga een lezing over de overstromingen in deze streken. Hij schetste de problemen die er bij dijkdoorbraken al zo ontstonden.

Alle lezingen hadden een redelijke tot goede belangstelling. Wij hopen op initiatieven van onze leden om zelf een stuk onderzoek naar de historie van onze streek te starten en willen daarbij graag behulpzaam zijn.

voorzitter Ir. J.N.B. Poelman

secr. C.B. Troost

JAARVERSLAG 1983. - Werkgroep verdwenen kastelen in de Betuwe.

Kon vorig jaar gemeld worden dat 80 namen van verdwenen kastelen en adellijke huizen verzameld waren, nu zijn er inmiddels meer dan 160 namen bekend. Deze namen heeft men o.a. gevonden door het bestuderen van literatuur.

Naast de bezoeken aan de archieven o.a. in Arnhem heeft de werkgroep ook de volgende excursies georganiseerd:

Op 30 maart 1983 vond een bijeenkomst plaats op het kasteel de Kinkelenburg te Bemmelen. Hier werden we rondgeleid en er werd verteld over de geschiedenis van dit kasteel.

In september werd een fietstocht georganiseerd langs de voormalige kasteelplaatsen in de gemeenten Lienden, Kesteren en Echteld.

Daar maar enkele leden deelnamen aan deze tocht zal in het voorjaar weer een nieuwe tocht uitgestippeld worden.

Op 20 november heeft de werkgroep met de auto een route gereden door de plaatsen Dodewaard, Hien en Wely, waar we de plaatsen van verdwenen kastelen hebben bezocht. Er bestond enige verwarring over de plaats van de Appelenburg. Verder bezochten we de toren van Wely en de Boelenham en we maakten een rit langs de nog bestaande huizen.

Ter gelegenheid van het verschijnen van de Tielse Kroniek werd in de Grote Sociëteit te Tiel een tentoonstelling georganiseerd, die door een aantal leden van onze werkgroep werd bezocht.

Dit jaar heeft de werkgroep erg veel werk verricht. Men verzamelde namen van verdwenen kastelen en tevens literatuur die daarop betrekking had. Voor het archiveren van deze gegevens hebben we via een van onze leden een archiefkast gekregen. Totaal zijn nu 160 namen bekend van verdwenen kastelen, adellijke huizen en versterkte boerderijen. Hieronder volgt een overzicht van de aantallen, die per gemeente bekend zijn.

Bemmelen	17	Heteren	13	Dodewaard	11	Tiel	6	Maurik	28
Gendt	6	Elst	11	Echteld	17	Kesteren	9		
Elderen	3	Valburg	11	Zoelen	7	Lienden	21		

Dit jaar heeft de hr. Van Bastelaere enkele artikelen gepubliceerd in De Betuwe en de hr. Van Ingen en ondergetekende hebben in de Tabula Batavorum een artikel gepubliceerd over "Geldersweert".

namens de werkgroep José Spies secr.

VERSLAG 1983 . Werkgroep Wereldoorlog II

Ook in 1983 hebben gezondheidsredenen parten gespeeld bij het normaal doorgaan van de activiteiten in de Werkgroep "Tweede Wereldoorlog.

Omdat het bestuur van de H.K.K.en O. dit met zorg vervulde, besloot men voorlopig de leiding over te nemen. Dit betekende slechts het vaststellen van de data van de bijeenkomsten en het leiden van de gesprekken op de avonden.

Het neemt niet weg, dat ondanks alle moeilijkheden de leden van de werkgroep onverstoord zich in het onderzoekingswerk verdiept hebben om gezamenlijk, stapje voor stapje, tot de juiste feiten te komen.

Data, waarop de Werkgroep Wereldoorlog II in het "Veerhuis" te Opheusden bijeen geweest is:

30 maart. De hr. F.van Hemmen heeft gesproken over "De Hoeve" bij Randwijk.

17 mei. Vergadering over de moeilijkheden, ontstaan in de werkgroep.

13 sept. Heeft de hr. G.de Hartog uit Zetten een lezing gehouden over Ochten.

16 nov. De hr. C.B.Troost heeft gesproken over "De luchtoorlog in de Betuwe.

Namens de Werkgroep Wereldoorlog II

M.L.Broekhuizen-Nieuwenburg

N I E U W S B R I E F .

Historische Kring Kesteren en Omstreken.

2e Jaargang no. 3

augustus 1984.

Geachte leden,

Op de volgende en tevens alweer de laatste drie lezingen van het seizoen 1984 zal over de volgende onderwerpen gesproken worden.

Maandag 10 september a.s. zal Drs. D.de Boer uit Arnhem een lezing houden over: "Wegen en Verkeer in Gelderland in vroeger dagen." Drs. De Boer heeft de gegevens over de geschiedenis van wegen en verkeer verzameld uit de notulen en verslagen van de vergaderingen van Prov.Staten. Deze beslist in eerste instantie over de aanleg van wegen, geeft subsidies, verleent concessies voor tram-, trein-en vaarwegen.

Ter sprake zal komen hoe het onderhoud in de Wet geregeld wordt; waar bomen komen, waar niet. Er zijn meer plannen gemaakt voor spoor- en tramwegen dan er aangelegd zijn. Waarom zijn die plannen niet ten uitvoer gebracht? Voor belangstellenden zullen kaarten, zelfs zeer oude exemplaren (1810) ter inzage liggen.

Op maandag 8 oktober spreekt Ir. R.Voskuil uit Nijmegen over "Geallieerde luchtfoto's, in het bijzonder over Arnhem."

Ir. Voskuil zal in zijn inleiding spreken over de geschiedenis van de luchtfoto; hoe men een luchtfoto interpreteert. Vervolgens zal de aandacht gevestigd worden op het belang van de luchtfoto bij het oorlog voeren. Aan de hand van een omvangrijke serie dia's zal de spreker het verloop van de oorlog 1940-1945, vanuit de lucht gezien, bespreken.

Op maandag 12 november komt Ir. H.M.Elema uit Wageningen spreken over: "Oogsten, vroeger en nu."

Aan de hand van dia's zal Ir. Elema U vertellen hoe de mens in de loop der eeuwen de oogst binnenhaalde. Gesproken zal worden over de eenvoudige hand-sikkel, maar ook over de moderne machines uit de 20e eeuw. Overigens, 200 jr. voor Chr. kende men al een "oogstmachine". Na de pauze zal Ir. Voskuil eventuele vragen hierover beantwoorden.

Al deze lezingen zullen gehouden worden in Kesteren, Dorpshuis, Nedereindsestraat 27a. Aanvang 20.00 uur. Ook niet-leden hartelijk welkom. Kosten f2,50.

Op maandag 22 oktober a.s. zal er een herhaling gegeven worden van de dia-avond, georganiseerd 19 maart j.l. met als onderwerp: Ochten 1939-1945. Zoals bekend is de Tweede Wereldoorlog Ochten niet onge-merkt voorbijgegaan. Ook de Mobilisatie en al datgene wat er mee samenhang heeft grote invloed gehad op het wel en wee van de Betuwe en niet in het minst op dat van Ochten. Veel dia's die getoond zullen worden zijn afkomstig van de heer W.Jonasse uit Hilversum. De heer Jonasse was tijdens de Mobilisatie van 1939-1940 als beroepsofficier gelegerd te Ochten en heeft van die periode onze kring prachtig foto-materiaal ter beschikking gesteld. Van deze foto's zijn door de H.K.K.en O. dia's gemaakt en het leek ons zinvol om deze foto's ten tweeden male te tonen, omdat vele Ochtenaren hierom gevraagd hebben.

Deze avond zal een uitbreiding worden van de vorige. Dus nog meer foto's. Evenals vorige keer zult U ontvangen worden in het Dorpshuis De Vicarie. Aanvang 20.00 uur.

Maandag 19 november a.s. wordt de dia-serie "De Tweede Wereldoorlog in IJzendoorn" getoond in gebouw "Ons Tehuis" in IJzendoorn. Ook van IJzendoorn kan men zeggen, dat de Tweede Wereldoorlog er niet ongemerkt voorbij is gegaan. Vandaar dat de Historische Kring gemeend heeft hieraan speciale aandacht te moeten schenken en een aparte serie te moeten samenstellen. Ook deze avond begint om 20.00 uur.

Werkgroepen:

Voor de werkbijeenkomsten van de werkgroepen verzoeken wij U contact op te nemen met:

- de heer H.Gerritsen voor Archeologie. tel.08306-22452 (tussen 18.00 en 19.00 u.)

Werkavonden: sept. 3, 17, okt. 1, 15, 29, nov. 5, 26. dec. 10.

- de heer A.Pouwer voor Streekgeschiedenis Kesteren. tel. 08886-1345
- de heer J.Poelman voor Streekgeschiedenis Zetten. tel. 08880-1808
- de heer A.Datema voor Werkgroep Tweede Wereldoorlog. tel.08886-1354
- mej. J.Spies voor Verdwenen kastelen in de Betuwe. tel. 03443-1271.

Agenda:

- Werkgroep Tweede Wereldoorlog:

De eerstvolgende bijeenkomst zal zijn op dinsdag 9 oktober a.s. in Het Veerhuis te Opheusden.

- Stichting Oudheidkundig Contact:

De jaarlijkse Contactdag wordt gehouden in Nijmegen op zaterdag 20 oktober. De dag begint in het Nijmeegs Museum "Commanderie van St.Jan", Franse plaats 3.

- S.G.G.R.:

De Jaarvergadering wordt gehouden op 6 september (donderdag) in de Groote Sociëteit te Tiel.

Excursie:

Tegelijk met het verschijnen van de Tabula enige weken geleden, hebben wij U een inschrijfformulier gezonden voor de jaarlijkse excursie.

Misschien was het nog wat vroeg in de tijd om al te beslissen over een na-jaarsexcursie en heeft de a.s. zomervacantie Uw aandacht meer opgeëist, maar we hebben jammer genoeg nog erg weinig inschrijvingen ontvangen.

Inderdaad, de opzet is wat veranderd. Op verzoek van enige leden heeft het bestuur voorgesteld dit jaar per bus te gaan. Maar als dit U misschien weerhouden heeft in te schrijven, meldt U dan onmiddellijk aan. Het geheel aantal aanmeldingen - eigen vervoer / per bus - zal dan (democratisch) bekeken worden. We gaan in ieder geval.

Als U er de voorkeur aan geeft per eigen vervoer te gaan, wilt U dit dan op het inschrijfformulier vermelden? - Graag vóór 1 september.

Met hartelijke groeten
namens het bestuur,

A. Datema,
voorzitter

M. L. Broekhuizen-Nieuwenburg
secretaresse. Jac. Catsstraat 9
4041 XV Kesteren tel.08886-1504